

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö asiasta HE 104/2025 vp

Sahateollisuuden lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Pyydettyinä lausuntona Sahateollisuus ry toteaa seuraavaa:

1. Yleistä

Tulosperusteiset tuet ovat käytettävissä olevan rahoituksen näkökulmasta kustannustehokas tapa saavuttaa tavoiteltavia tuloksia. Se antaa tuen saajalle vapaat kädet käyttää mahdollisimman kustannustehokkaita toimia ohjaten samalla rahoitusta tavoiteltavien tulosten kannalta potentiaalisimpiin kohteisiin. Tulosperusteisten tukien varjopuolena on kuitenkin käyttöönoton myötä lankeavat kustannukset. Tulosperusteiset tuet edellyttävät metsäkeskukselta merkittäviä investointeja tietojärjestelmiin, lisäävät tarkastusten työmäärää ja ajankäyttöä sekä edellyttävät tiedotusta, koulutusta ja neuvontaa metsänomistajille.

Yllä mainitut asiat huomioiden Sahateollisuus ry korostaa huolehtimaan, että kokeiluhankkeilla ei vaikuteta negatiivisesti metsäkeskuksen kyvykkyyteen ylläpitää jo olemassa olevan Metka-järjestelmän toimintoja tai niiden rahoitusta.

2. Taimikon ja nuoren metsän hoito

Sahateollisuus ry pitää ongelmallisena esitettyä muutosta, jossa perinteistä nuoren metsän hoidon tukea alennettaisiin ja vastaava osuus tuesta sidottaisiin lehtipuuosuuden lisäämiseen. Menettely ei ota riittävästi huomioon Luonnonvarakeskuksen selvityksissä todettua metsänomistajalle aiheutuvaa puuston kasvun heikkenemistä, joka seuraa kasvutilaa vaativan lehtipuun osuuden kasvattamisesta. Ehdotettu tukimalli ei näin ollen ole metsänomistajan näkökulmasta riittävän kannustava, eikä se tue metsien kasvukunnon ja puuntuotannon vahvistamista.

Taimikonhoidon tukitasoja on viime vuosina jo useaan otteeseen alennettu. Myös taimikonhoitotöiden määrä on vähentynyt selvästi 2000-luvulla. Kehitys on huolestuttava, sillä nuorten metsien hoito on keskeistä tulevien puusukupolvien kasvun ja laadun kannalta. Metsien uudistamisen ja taimikonhoidon määrien välinen epäsuhta kasvattaa taimikonhoitorästejä, mikä heikentää metsien kasvukykyä ja vaarantaa pitkällä aikavälillä puuta jalostavan teollisuuden raaka-aineen saatavuutta.

Sahateollisuus ry esittää, että tuesta lehtipuuosuuden kasvattamiseksi luovutaan kokonaan. Tukijärjestelmän tulee ensisijaisesti kannustaa taimikoiden ja nuorten metsien aktiiviseen hoitoon, turvata metsien kasvupotentiaali ja varmistaa kestävä puuhuollon edellytykset.

3. Suon ennallistaminen

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että Suomi edistää soiden ennallistamista ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Työ on kuitenkin aloitettava hallitusti ja sen tueksi on kehitettävä metsänomistajille suunnattuja kannustinmalleja, jotka tekevät osallistumisesta aidosti houkuttelevaa.

Sahateollisuus ry:n näkemyksen mukaan soiden ennallistamisen toimenpiteet tulisi kohdentaa ensisijaisesti puuntuotannon kannalta heikotuoottoisille soille. Näin voidaan edistää ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteita ilman, että samalla heikennetään metsätalouden toimintaedellytyksiä ja puuraaka-aineen saatavuutta

4. Lehdon luonnonhoito

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että Suomi edistää lehtojen hoitoa osana tulosperusteista tukea. Sahateollisuus ry kuitenkin huomauttaa, että lehtojen hoitoa koskevassa ehdotuksessa ei oteta riittävästi kantaa ennallistamisasetuksen heikentämättömyysvelvoitteen soveltamiseen. Tämä luo epävarmuutta metsänomistajille, sillä on olemassa riski, että ennallistamistoimenpiteiden seurauksena hoidettava lehto katsotaan jatkossa kohteeksi, jolla talouskäyttö vaikeutuisi tai estyisi kokonaan.

Sahateollisuus ry:n näkemyksen mukaan tulosperusteisessa tuessa lehtojen hoidon tavoitteiden tulee olla selkeästi yhteensovitettavissa talousmetsien käytön ja luonnonhoidon kanssa. Talouskäyttö ja luonnonhoito on nähtävä toisiaan tukevin, ei toisiaan poissulkevin tavoitteina. Selkeät rajaukset ja ohjeet ovat välttämättömiä, jotta metsänomistajilla säilyy luottamus ja halukkuus osallistua lehtojen hoitoon.

5. Suojavyöhykkeiden jättäminen

Sahateollisuus ry pitää kannatettavana, että arvokkaiden virtavesien varrelle jätettäviä suojavyöhykkeitä edistetään tulosperusteisen tuen avulla. Tämä mahdollistaa käytännön kokeilun, jossa metsänomistajille voidaan tarjota kannustimia vesiensuojelua tukevien toimien vapaaehtoiseen toteuttamiseen.

Hallituksen esityksessä esitetty suojavyöhykemalli keskittyy pääosin alueiden jättämiseen kokonaan talouskäytön ulkopuolelle. Sahateollisuus ry:n näkemyksen mukaan suojavyöhykkeiden toteutuksessa tulisi kuitenkin tarkastella myös vaihtoehtoa, jossa suojavyöhykkeen reunavyöhykkeellä sallittaisiin rajoitettu poimintahakkuu. Tällainen ratkaisu mahdollistaisi luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun tavoitteiden saavuttamisen ilman, että alueet jäisivät kokonaan talouskäytön ulkopuolelle. Samalla se voisi pienentää suojavyöhykkeiden aiheuttamia kustannuksia ja vähentää tukitarvetta.

Sahateollisuus ry pitää kuitenkin haasteellisena sitä, että suojavyöhykkeisiin liittyvien tukien hakeminen ja käsittely voivat viivästyttää hakkuiden toteuttamista. Tukijärjestelmän on toimittava ennakoitavasti ja nopeasti, jotta metsänomistajille ei synny kohtuutonta epävarmuutta tai viivästyksiä metsätalouden normaaleihin toimenpiteisiin

Helsingissä 9.10.2025,

Jimi Rajajärvi, Sahateollisuus Ry

jimi.rajarvi@sahateollisuus.com puh 050 470 5481